

SVOBODNA SLOVENIJA

ASO (LETO) XXV. (19)
No. (Štev.) 43

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
27. oktobra 1966

PROGLAS NARODNEGA ODBORA ZA SLOVENIJO K NARODNEMU PRAZNIKU IN DNEVU SLOVENSKE ZASTAVE 29. OKTOBRA 1966.

Samo še dve leti nas ločita od praznovanja petdesete, zlate, obletnice odkar je slovenski narod strl verige tujčeve oblasti, zavrzel podložništvo in oklical svobodo.

29. oktober je dan zgodovinskega spomina, ki pove, da je narod naš, zavedajoč se svojih pravic in svoje lastne moči, zao-krenil sto in stoletni razvoj in drzno usmeril svoj čolnič usode v novo državno življenje, ki naj ga vodi in določa slovensko ljudstvo samo. Zato nam je 29. oktober praznik veselega navdušenja in ponosnega zmago-slavlja.

Za Slovence pomeni 29. oktober 1918 začetek narodno-državnega življenja; pomeni konec zapostavljanja slovenskega jezika v cerkvi, šoli in uradu, pomeni konec socialnega in gospo-darskega zatiranja vsaj velike, osvobodene večine Slovencev po tujcih, konec ozemeljske razkosanosti na Kranjce, Štajerce, Ko-rošce, Primorce in konec vladanja črno-žolte zastave, ki je pri-nesla v teku stoletij teliko bridkega in toliko žgočih krivic zatira-nemu slovenskemu ljudstvu. Padla je in potepali smo jo kot simbol suženjstva in na njeno mesto smo dvignili, da je zmogovito zaplapolala, slovensko belo-modro-rdeča zastava narodne svobode.

Prapori in zastave iz davnine sem pomenijo dragocene, obče spoštovane narodne svetinje. Najmočnejši narod na svetu danes opeva v svoji nacionalni himni znamenje zmage, ko je iz bojne-ga dima in teme zaplapolala v soncu zastava svobode na utrdbi. Po muzejih in nacionalnih izložbah vidimo te zastave, morda razce-frane in umazane, pa zato nič manj dragocene znake prešlih borb, uspehov in porazov, ponižanj in zmag za dobro naroda in demovine.

Narodna zastava je eden najvidnejših znamenj narodnostne kulture. Noben narod, ki čeni svoje ime, ne more biti brez nje, ne sme nanjo pozabiti, je ne sme omalovaževati. To velja za nas Slovence na sploh, dvojno močno pa velja za Slovence v zdomstvu, ki praznujejo vse mogoče praznike narodnih in državnih zastav, samo naše, slovenske ne. Celo pesnik naše narodne koračnice opominja nanjo takoj v začetku:

„NAPREJ, ZASTAVA SLAVE!“

Visoko je dvignil v pomladi narodov glasnik zatiranega naroda, slovenski pevec, prav to naše znamenje, narodno zastavo in pozval: „Naprej!“ Ob tej zastavi in ob tej himni se je res začel narodov „Naprej“. Narod je vstal v samoobrambo, segel po samovzgoji, šel v tekmo z najnaprednejšimi narodi Evrope, se socialno in gospodarsko osamosvajal in nacionalno zorel in dozoreval za 29. oktober 1918. Trobojica ga je združevala in

mu bila znanilka bodoče slave in sreče. Nastopil je dan uresni-čenih sanj, ko so vojaki trgali s svojih čepic avstro-ogrške em-bleme in si na njih mesta pripenjali male kokarde s trobojko, ko je z vladne palače v slovenski prestolnici zaplapolala belo-modro-rdeča zastava kot znamenje svobode in neodvisnosti.

Ljubili in nosili smo trobojico v vsakovrstnih borbah proti pisani vrsti nasprotstev in nasprotnikov njenih in naših, dokle-je ni diktatura pregnala v skrinje in potisnila še globlje v srca slovenskih ljudi. Od tam je vstajala zopet in zopet kot znanilka narodovega zdravja in njegove odločne volje in zahteve po svo-bodi in po priznanju samostojnosti.

Sedaj že nad dvajset let v domovini slovenska zastava, ra-njena in omadeževana z rdečo zvezdo, oznanja deba s krvjo zadu-šene svobode in tiranske vladavine. Na naš narodni praznik letos Slovenci, ki živimo v svobodi, znova poudarimo: Edinole čista, belo-modro-rdeča trobojka brez vsakih drugih oznak in navlak je naša edina narodna in državna zastava, ki naj nas in ves narod vodi v dan nove svobode v demokratičnem redu.

Ko letos dvigamo narodno zastavo po dvoranah in pri zborih k novemu češčenju, sporočamo domov:

„Čim bolj se množijo leta našega izseljenstva, tem bolj smo s srcem in dušo navezani na očetnjavo, tem tesneje živimo z njo. Pozdravljamo vsak resnično koristen napredek domačega življe-nja, z veseljem ugotavljamo vsako, še tako malo popuščanje v zatiranju svobode, ki je pa, žal, še vedno glavno sredstvo vla-danja komunistične enopartijske in policijske diktature, in želimo vsem naporom za rešitev gospodarstva popoln uspeh.“

Vidimo, da je splošna poglobitev in razširitev gospodarske in politične liberalizacije nujen in neizogiben predpogoj, da se bo domovina sploh mogla izogniti gospodarskemu bankrotu in novim političnim nesrečam.

Monopolni vpliv komunistične partije na vse državno živ-ljenje je prignal v slepo ulico. V sami komunistični ideologiji ni zdravila za rešitev. Reorganizacija partijskega ustroja je tudi ne more prinesiti. Le popolna svoboda in pravna varnost ljudi vseh naziranj ter enakopravnost vseh narodov, morejo privabiti nove sile, nove ideje ljudi kreposti in sposobnosti, ki so kričeče nujno potrebne v vodstvu državnega življenja.

Politični jetniki so škoda, sramota in znamenje zaostalosti, če ne še globljih in odvrtnih notranjih bolezni vsake državne skupnosti. Ukinite to sramoto tisti, ki upravljate, prenehajte s političnimi procesi in preganjanjem, ki dokazuje le, da se bojite iskrene svobodne besede, demokratične tekme in svobodne družbe. V teh pa je rešitev!“

S temi mislimi Narodni odbor za Slovenijo

RAZGLAŠA,

**da boš odslej praznik narodnega osvobođenja dne 29. oktobra vsakega leta tudi
DAN SLOVENSKE NARODNE ZASTAVE**

Slovenske politične organizacije v zdomstvu sopolpisujejo ta razglas in apelirajo na rojake in smišljivnike, da z vsemi

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO:

SLOVENSKA DEMOKRATSKA STRANKA:

SLOVENSKA KRŠČANSKA DEMOKRACIJA (SLS):

**DELEGACIJA SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE
V ZAMEJSTVU: Slovenski del:**

Pred narodnim praznikom dne 29. oktobra 1966.

združenimi močmi pomagamo domovini, da bi našla najboljšo pot mirnega prehoda v demokratično državno družbeno ureditev.

Dr. Miha Krek, predsednik
Miloš Stare, tajnik
Dr. Ljubo Širc, član NO

Ing. Ladislav Bevc, predsednik in član NO
Dr. Franjo M. Mačus, član vodstva in član NO

Dr. Lučović Puš, glavni tajnik in član NO
Rudolf Smersu, član načelstva in član NO

Dr. Celestin Jelenec, zastopnik in član NO

VRHUNSKA KONFERENCA V MANILI

Ameriški predsednik Johnson je mi-nuli teden potoval po Novi Zelandiji in Avstraliji, kakor je odletel v filipinsko prestolnico Manilo, kjer se je sestal s šestimi jugovzhodnoazijskimi in avstral-skim predsednikom na vrhunsko konfe-rencu.

Tako v Novi Zelandiji kakor v Av-straliji je Johnson doživel bučen spre-jem, v obeh državah pa so majhne sku-pine študentov priredile proti njemu de-monstracije. V avstralskem Melbournu se je enemu izmed demonstrantov no-srečilo vreči na Johnsonov avto pla-stično vrečko z barvilom, ki je oškropilo avtomobilsko steklo.

Johnson je na svojem potovanju proti Manili poudaril, da „za svobodno

ljudi, za odgovorne ljudi in za vestne ljudi pač ni druge alternative, kakor upreti se komunističnemu napadu“. No-voze-landski predsednik Holyoake je za-trdil, da spada „Nova Zelandija med ti-ste države, ki zaupajo odločitvam svo-bodnih ljudi, med tiste dežele, ki so pri-pravljene upreti se komunističnemu na-padu. Toda prav tako se čutimo odgo-vorne pri iskanju miru.“

V Manili je Johnsona sprejela velika množica vzklikajočih Filipincev. Johnson se je takoj odpravil v starodavno palačo Malacang sredi mesta, v kateri se vrši vrhunsko konferenca. Poudaril je: „Vsakdo od nas ve, da bo, če bo komu-nistični napad v Vietnamu uspel, sve-tovni mir v nevarnosti, prav tako pa

tudi varnost vsake države na tem pod-ročju... Proučili bomo možnosti, po katerih nam bi bilo mogoče najti pot za častno prenehanje konflikta.“

Sedem predsednikov je imelo na pro-gramu konference štiri glavna vpra-šanja: pregled vojaškega položaja v Vietnamu; vprašanje mirne rešitve vietnamskega problema; politični in go-spodarski problemi Vietnamu in proble-mi celotnega tihomorskega področja.

Sedem predsednikov predstavlja 400 milijonov ljudi, kolikor šteje skupaj šest jugovzhodnoazijskih držav in ZDA.

V skupnem poročilu o sklepih konfe-rence predsedniki sedmerih držav za-trjujejo, da so pripravljene umakniti svoje čete iz Vietnamu najkasneje v šestih mesecih, če isto store komunisti

v Severnem Vietnamu in na Kitajskem

Izid konference v Manili je za svo-bodne zaveznike v Aziji pozitiven, in pa še nanj pozitivnega odmeva iz Pekinga in iz Hanoja. Kitajski in vietnamski komunisti so tik pred za-četkom konference v Manili preko svojih radijskih postaj objavili, da vztra-jajo na dosedanjih zahtevah za premirja v Vietnamu, se pravi umik ameriških čet iz Južnega Vietnamu in brezpogojno prenehanje bombardiranja Severnega Vietnamu. Oba pogoja sta za Amerikan-ce in njihove zaveznike nesprejemljiva v taki obliki, kakor to zahtevajo kitaj-ski in vietnamski komunisti.

Peking in Hanoi sta tudi poudarila, da je „konferenca predigra za razširitev vojne pod kolektivnim vodstvom“.

IZ TEDNA V TEDEN

„Med Čilom in Argentino je popolen sporazum in industrijsko spopolnitev, ki bo obe državi vodila k načrtnemu raz-voju“, je zatrjeval čilski zunanji mini-ster Gabriel Valdes v radijskem govoru.

Politična napetost je v Brazilu za-radi odvzema političnih pravic šestem poslancem znatno popustila. Dosegla je vrhunec proti koncu prejšnjega tedna, ko se je na stran opozicije postavil sam predsednik parlamenta Adauto Cardoso ter je v poslanski zbornici dopustil de-bato o dekretu predsednika republike maršala Castela Branca, v kateri so ga opozicijski poslanci silovito napadali. Opozicijski poslanci so bili mnenja, — tega mnenja je bil tudi predsednik parlamenta, ki pripada vladni večini — da je mogoče odvzeti politične pravice poslancem samo s pristankom parla-menta. Predsednik republike je parla-mentu poslal ultimatum, naj preneha z debato o njegovem dekretu, poslance, katerim je pa odvzel politične pravice, naj pa zapuste poslansko zbornico. Pred-sednik parlamenta ultimata ni sprejel. Maršal Castelo Branco je nato z de-kretom odložil zasedanje parlamenta do 22. novembra z utemeljitvijo, da je opo-zicija pripravljala nemire za splošne volitve dne 15. novembra, poslansko zbornico pa dal zastražiti z vojaštvom. Ko so poslanci nato zapustili poslan-sko zbornico, je tudi vojaštvo odšlo v vojašnice.

ARGENTINA

Poslanica predsednika republike

V petek, 28. t. m., bodo minili štirje meseci, odkar je na oblasti sedanja vlada grala Onganije. Tega dne bo seja vlade. Na njej bodo ministri posamez-nih resorov podali poročila o delu, ki je bilo opravljeno v tem času, določili pa tudi smernice bodočega dela, ki naj ga vlada argentinske revolucije izvrši za dosego ciljev, ki si jih je postavila.

Te načrte svoje vlade bo predse-dnik republike gral. Ongania sporočil narodu s posebno poslanico, ki bo ob-sežena v dveh govorih. Prvega bo imel dne 7. novembra pred vsemi ministri svoje vlade in guvernerji vseh argen-tinskih provinc, ki se bodo tega dne zbrali v Buenos Airesu na svoje prvo zasedanje. Ta govor se bo predvsem nanašal na posege vlade v gospodarsko življenje za njegovo zboljšanje, v naslednjem govoru bo pa predsednik prikazal splošen položaj države.

V nekaj vrsticah

Notranji minister dr. Enrique Mar-tínez Paz je na tiskovni konferenci za-trjeval, da je država duhovno mirna, čeprav pride včasih kje do pouličnih izgre-dov. Na vprašanje, če je pričakovati v doglednem času volitve, je minister dejal, da o volitvah v tem času sploh še ni treba govoriti. Na vprašanje, če bo vlada skušala nave-zovati stike s peronisti, je minister dejal, da je vlada svoje razmerje do te politične skupine pokazala dne 17. oktobra, ko je prepovedala v Bs. Aire-su vse napovedane prireditve, proti de-monstrantom pa nastopila s policijo. Vlada s Peronom nima nobenih zvez ter se Peron tudi ne more vrniti.

Vlada je izdala odredbo o podelitvi dosmrtnih pokojnine vsem biv. predse-dnikom in podpredsednikom republike. Prvi bodo prejeli po 100.000 pesov pokojnine, drugi pa 75.000.

Vlada je sprejela zakon o pošlah v tem smislu, da argentinska poštna uprava v bodoče ne bo več sprejemala in tudi ne razpošiljala nemoralnih slik, tiskovin ter literature in prav tako ne komunistične.

V Buenos Airesu se bo 29. oktobra začelo zasedanje predstavnikov oboro-ženih sil ameriških držav. Trajalo bo do 7. novembra.

Na kongresu Glavne delavske kon-federacije je bil izvoljen za glavnega tajnika zastopnik Sindikata Lué in energija Francisco Prado. Kongresa se neodvisni sindikati ter Peronistični sindikati Alonsijeve smeri niso ude-ležili.

Letošnji narodni praznik – dan slovenske zastave...

Letošnji narodni praznik dne 29. oktobra, bomo Slovenci v zamejstvu prvič praznovali obenem tudi kot Dan slovenske zastave. Posrečena je misel, da se povežeta spomin na dan naše osvoboditve iz tisočletnega suženjstva nemškemu gospodstvu l. 1918, pa dan, na katerega naj se da čast, spoštovanje in obljuba zvestobe naši zastavi, simbolu našega zedinjenega naroda. Svoboda in zvestoba slovenstvu! Kaj je svoboda, vemo predvsem mi, ki smo zaradi nesvobode naroda zapustili ozemlje domovine in šli v tujino, kajti: brez svobode je domovina suženj, pa čeprav je tiran iz naše lastne krvi. In mi smo šli iz domovine, da se v svobodi borimo za njeno svobodo, pa četudi nam nikdar ne bo več dano, stopiti na njena sveta tla. Domovina gre z nami v podobi ideala svobodnega naroda, in mi sami smo domovina, kajti: „Domovina, ni ti mej!“ Kjer koli smo, smo del naroda, ki ima svoje srce v Sloveniji in svoje ude po vsem svetu. Zato gre z nami spomin na 29. oktober leta 1918, ko je naš narod „v središču“ zaživel prvič po tisočletju svojo svobodo, da je odslej lahko šel v svoj razvoj po svoji lastni odgovornosti in za svojimi cilji. In ta cilj je nam že sto let in več Zedinjena Slovenija, svobodna in sama svoj gospod, ki si po lastni volji izbira svoje prijatelje in sklepa z njimi zveze.

Kakor je Zedinjena Slovenija skupni cilj vseh Slovencev že od časa, ko so se iz ljudstva preobraževali v narod, v politični narod, in svoboda njena vsebina, tako je slovenska zastava njen vidni simbol. Leto 1848 je dalo naš narodni program, Zedinjenje, in dalo nam je tudi našo zastavo: belo—modro—rdeči prapor, kot tiste barve, ki naj slednjemu predstavljajo vse to, kar združuje pojem: slovenstvo. Je to slovenska zastava, da pripadaš enemu narodu, pa naj si kot v l. 1848 Stajerec, Korošec, Kranjec, Primorjec ali sedaj Amerikanec, Argentinec, Avstralec itd., le da si naše krvi. „Biti slovenske krvi, bodi tebi ponos!“ Zato naj slovenski trak bodi tebi ljub in drag in vreden, da ti kiti gumbico ali znak na prsih. Kar je v srečo, naj se pokaže na zunaj. In zakaj naj bi nas slovenstva bilo sram!? Ker smo majhen narod: zato naj bo zastava postoterna! Ker smo tisoč let tlačani: v ponos naj nam bo, da nismo poginili, kakor bi v naših razmerah marsikaj večji narod. Da nismo zapadli smrti, je naš slovenski čudež, ki ga ne krijmo pred tujci. Čudež je in čudež bo, če se bomo ohranili že za tisočletje. In da se bomo: prav zato prisujemo

zvestobo slovenski zastavi, ker s tem prisegamo sebi!

Svoboda in zastava!

Videli smo, kako se je okupator klajal svoji zastavi, ko je obenem teptal našo in streljal zaradi nje v prsi rodoljubov. Vidimo na slednjem koraku, kako narodi časte svojo zastavo, ker vedo, da jim predstavlja vse ono, kar je njih življenje: preteklost, sedanjost in bodočnost. Naša mladina gleda vse to in čuti ponižanje v sebi, da mi sami ne častimo lastne zastave, kakor jo drugi narodi? Je manj vredna? Po ljubimo manj? Nam predstavlja manj kot drugim njihova? Prav zato, da se mladini pokaže, da je nam zastava tako draga kot slednjemu drugemu narodu njegova, zato ji dajmo čast in slavo: zato praznik Dan slovenske zastave. Živimo v tujini, živimo pod zastavo nove domovine, toda naša vira v naših srcih, ne tajno in na skrivaj, temveč kadar jo moremo, jo ponesemo v javnost ob strani tukajšnje domače, da pokažemo ob nji, da smo prinesli svoje slovenstvo na novo celino, in da naj prav kot slovenstvo s svojo udeležbo oplemeniti novo deželo, v kateri je usojeno živeti nam in našim otrokom. Ne sramujmo se slovenske zastave, ker nam predstavlja naš narodni izvor, naš razvoj in našo pot v bodočnost, ker je ona naša zgodovina in naša bodočnost. Dokler bo ona javni izraz naše notranjosti, toliko časa bomo slovensko živi.

Da, nam v tujini je dano celo, da čuvamo njeno pravo podobo, tisto, ki so ji jo dali naši predniki, tisto, ki gre preko pokrajin in preko — režimov. In če je danes v domovini omadeževana z znamenjem enega samega režima, je s tem ponižana na gladino partijskega simbola, ki ne zajame več vseh Slovencev in v vseh celin. Mi hočemo, da naša zastava predstavlja vse Slovence, da predstavlja s svojimi čistimi barvami tudi svobodo nad strankami: zato čuvajmo čistost naše zastave. Zato jo dvigajmo na jabor z zavestjo, da jo očistimo. Naša poklonitev naj ji bo zadostilni akt za omadeževanje in obljuba za njeno novo, radostno plapolanje v smer cilja, ki so ji ga postavili naši pradedi pred sto leti!

To naj bo naš dan slovenske zastave, ki se bo prvič slavil na naš dan svobode 29. oktobra. Naša zastava naj nam bo prapor, okrog katerega se zbirajmo v imenu pradedov in pravnukov, katerim ga ohranimo čistega in svetega in v časti vrednega. Naša zastava — naša prelepa trobojnica bela—modra—rdeča „mavrica na tri pramence“, ključ s streh naših domov, z mlajev na na-

Goriška in Primorska

Msgr. Lojze Škerl — škofov vikar tržaške škofije. Za tržaške slovenske vernike je 11. oktober postal cel praznik. S tem dnem je namreč stopil v veljavo koncilski odlok o pastirski službi škofov in z istim dnem je nadškof Santin v tem smislu tega odloka imenoval msgr. Lojzeta Škerla za škofovega vikarja, ki naj skrbi za vse slovenske vernike v škofiji. To mesto predvideva koncilski odlok v točki 27: „V škofijski kuriji ima prvo mesto služba generalnega vikarja. Kadar pa zahteva pravilno vodstvo škofije, more škof imenovati enega ali več škofovih vikarjev, ki imajo po samem pravu na določenem mestu škofije ali pri določenih opravilih ali glede vernikov določenega obreda tisto oblast, ki jo obče pravo daje generalnemu vikarju.“

Nadškof je tržaškim duhovnikom predstavil novega škofovega vikarja že 10. oktobra na pastoralni konferenci. Msgr. Lojze Škerl se je ob tej priliki zahvalil nadškofu za zaupanje, sprotom pa se je priporočil v molitev in jih prosil za sodelovanje.

Slovenske šole. Na Tržaškem in Goriškem so se odprla šolska vrata 1. oktobra. Opaziti je le neki napredek v številu otrok vpisanih v slovenske šole. Bil bi ga še precej večji, če bi vsi slovenski starši izpolnili svojo narodno dolžnost in prijavili slovenske otroke v slovenske šole.

Letos obiskuje slovenske osnovne šole 1054 učencev (lani 1038). Razveseljivo je dejstvo, da se je v prvi razred vpisalo 226 otrok, dočim jih je bilo lani 189. Pač pa je padlo število dijakov na enotni srednji šoli — od 656 na 626, več pa jih je spet na višjih šolah — gimnaziji, učiteljski in trgovski akademiji — 370, lani 367.

Nekaj porasta je tudi v slovenskih šolah na Goriškem. Lani so bili na slovenskih osnovnih šolah 303 učenci, letos jih je za 35 več. V goriškem školskem okrožju jih je 254, v doberdolskem pa 179.

V enotno srednjo šolo v Gorici se je vpisalo 186 dijakov, na gimnaziji jih je 34 in na učiteljski 27.

Na Matajurju (1643 m) v Beneški Sloveniji so neznanči oskrnili kapelico, posvečeno Odršeniku sveta. Razbili so vrata in šipe na oknih lope.

ših taborih prav tako, kakor z gumbice slednjega, ki jo nosi, s sladko razumljivim jezikom: „Bog živi vse Slovence!“ Mi smo ponosni nanjo, ji dajemo čast, jo ljubimo in ji obljublamo zvestobo, ker vemo, da je to — zastava slovenstva, zastava slave!

Tine Debeljak

Materina beseda, govorna ali tiskana, dragocena je. Naj se naučimo še toliko drugih jezikov, naša materina beseda ostane slovenska. Ostane tisto globoko intimno obličje, ki veže vse člane slovenskega občestva v domovini in tujini. Sloveščina nam ni samo govorica, je košček nas samih, je del naše osebnosti. Z njo smo se počutili v domovini vrasle v svoj narod, z njo smo odšli v svet. Ona je tista najintimnejša vez, ki nam vedno in povsod daje živo zavest, da smo še vedno Slovenci.

Materina beseda, naj bo govorna ali tiskana, spaja nas z narodom. Tiskana je še posebno pomembna. Govorjena se rada razblini v praznino, tiskana ostane pred očmi kot pribita. Spet in spet se lahko vračamo k njej. Seže delj kot govorna, povezuje narod tesneje. Saj je že zelo star izrek: Tisk je velesila v današnjem svetu.

Slovenci izven domovine se delimo v „zamejske“ in „izseljenske“. Celovec, Trst, Gorica — tri kratka imena, ki zajamejo glavino zamejskega slovenstva. Zahodna Evropa, obe Ameriki, Avstralija, nadaljnja tri imena, ki zajamejo glavino izseljenskega slovenstva. Ne z enim ne z drugim pa le še nismo vsega povedali. Tako je danes z narodom, ki mu gre prilastek „slovenski“ izven domovine.

Misli, Avstralija, oktober 1966, ob tiskovni razstavi v Paddingtonu

BRALI SMO

Porazne ugotovitve

Branko Hofman, urednik Knjige 66, ki jo v Ljubljani izdajajo Cankarjeva založba, Državna založba Slovenije, ZGP Mladinska knjiga, Prešernova družba, Slovenska matica, Zavod „Borec“, Zavod „Življenje in tehnika“, Univerzitetna založba ter ČZ Uradni list SR Slovenije, je v šestem zvezku te publikacije pod naslovom „Naš kurziv“ objavil naslednje porazne ugotovitve:

Nekaj naključno zbranih števil. Za primerjanje in premišljanje.

V Jugoslaviji je približno 700.000 zaposlenih s srednješolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo. V Jugoslaviji je približno 120.000 prosvetnih delavcev, nad 170.000 študentov, ogromno srednješolcev, približno 10.000 znanstvenih delavcev, nad milijon članov ZK, nad 10.000 ljudskih poslancev in vodilnih uslužben-
cev raznih republiških in zveznih upravnopolitičnih ustanov.

V Jugoslaviji pa izide letno nekako 8000 knjig. V tej številki so zajete tudi šolske izdaje učbenikov, pa zabavno čtivo, brošure in šuntliteratura za kioske. Posamezna knjiga se tiska povprečno v nakladi 6769 izvodov.

Lani je vsak Jugoslovčan popil povprečno 33 litrov alkohola, od tega samo žganja osem litrov. Hkrati pa je lani kupil po eno knjigo le vsak drugi Jugoslovčan. Lani smo izdali za alkohol nad 300 milijard starih dinarjev, kar znese na vsakega Jugoslavana povprečno 15 tisoč dinarjev. Za nakup knjig pa je lani odstopil povprečno vsak Jugoslovčan le 1000 starih dinarjev. Zaradi nesreč pri delu, ki jim asistira alkohol, imamo letno nad 90 milijard starih dinarjev škode, prav tolikšna pa je približno tudi vrednost letne knjižne produkcije v Jugoslaviji.

Porazni podatki. Govore o totalni nezainteresiranosti naših ljudi za knjige in kulturne vrednote. Če upoštevamo, da izhajajo knjige skoraj v polovico manjši nakladi kot je število znanstvenih delavcev v Jugoslaviji, da je razmerje med

številom prosvetnih delavcev in naklado nekako 20 : 1, razmerje med zaposlenimi s srednješolsko, višješolsko in visokošolsko izobrazbo ter naklado za posamezno knjigo pa 100 : 1, potem se lahko upravičeno vprašamo, kdo pri nas sploh še bere.

Podatki vsiljujejo človeku še sto in sto drugih vprašanj; preveč, da bi jih lahko v glosistični obliki le mimogrede omenili. Mimo enega pa ne smemo, ker je v tej zvezi kompleksno, temeljno in eksistenčno vprašanje vsake skupnosti, ki ji pravimo narod:

— Mar nismo, zavzeti za aktualne probleme gospodarske reforme, pozabili na problem duhovne reforme v pravem pomenu besede?

Bi ne bila potrebna prav tako, če ne še bolj, kot gospodarska?

Na strani 214 SP sem našel v 18. vrstici geslo: DRUŽBA, besedico KULTURA pa na strani 396 v 6. vrstici. Precej vsakebi sta, vendar še zdaleč ne tako kot v življenju. Besedne zveze KULTURA V SOCIALISTIČNI DRUŽBI pa sploh ni v Slovenskem pravopisu, kar se mi zdi razumljivo, če upoštevamo, da je SP izpuštil vse jezikovne anahronizme. To besedno zvezo najdemo le še v kakšni pozabljeni marksistični teoretični razpravi. Ampak teh — kot kaže — nihče več ne bere pri nas.

Pa vendar: najbrž bi bilo dobro obrisati prah z njih in jih vzeti v roke. Če ne zaradi današnjega, pa zaradi jutrišnjega dneva. Pri tem se hote sklicujem na številke, saj pišem za tiste, ki prisegajo nanje.

Iskanje načinov za rešitev partije

V zadnji številki Sv. Slovenije smo poročali o mnenjih, ki so jih o sedanjih naporih za rešitev komunistične partije izražali njeni funkcionarji v Sloveniji, zlasti Stane Kavčič in Edvard Kardelj, na petem plenarnem zasedanju osrednjega odbora ZK Slovenije.

Pred zaključkom tega zasedanja je pa govorilo še več kom. funkcionarjev. Tine Remkar je med drugim navajal, da je včasih zveza komunistov „na robu akcije“ in da „pogosto ne reagira na probleme in veliko je še v njej preživeli nedemokratski odnos“. V UDBI po njegovem „ni bilo zlorab in deformacij v politične namene, bilo je pa na tisoče deformacij, ki so bile naperjene zoper svobodo in čast državljanov“. Vinko Hafner je zatrjeval, da je UDBA imela v Sloveniji „kartoteko za okoli 200.000 ljudi“, ki po njegovem mnenju kot zastarela ni bila toliko pomembna kot „nekateri specialni bilteni in posnetki na magnetofonskih trakovih“. Zanj je še vedno nerešen problem, ali naj bo partija „kadrovskega manj številčna in zato kakovostnejša“ ali pa „številčno bolj široka organizacija“. Stane Dolanc je priznaval, da so komunisti ob napovedih demokratizacije dostikrat ostajali samo pri besedah. Enako je mislil Boris Majer, ko je zatrjeval, da so komunisti „eno govorili, drugo pa delali“. Komunistično vodstvo je napadel tudi zaradi napačnega odnosa do kulture in znanosti, kajti zaostajanje komunistov za doseženim „v gospodarstvu in tudi v političnih odnosih“ se kaže „predvsem v dejstvu, da daje družba zelo majhen odstotek narodnega dohodka za kulturo in znanost. Glede tega smo med najbolj zaostalimi

deželami v Evropi“. Zaradi tega je „vrsta znanstvenih institucij in revij v nenehni eksistenčni negotovosti“ in se tudi „založbe težko odločijo za natis knjige, ki ne bi imela hitrega komercialnega učinka“. Stane Kranjc je navajal, da „ljudje zamerijo tudi nekatere privilegije, ki jih imajo posamezniki v naši družbeni skupnosti, republiškega političnemu vodstvu pa večkrat zamerijo neučinkovitost in preveliko počasnost pri analiziranju razmer“. Govoril je tudi o mladini ter priznal, „da ima del mladine vseh družbenih slojev odklonilno stališče do včlanjenja v Zvezo komunistov“. Po njegovem mnenju, se morajo komunisti ob tem vprašanju zamisliti, ker da je „treba obdržati primerno revolucionarno kontinuiteto generacij“. Zadržanje in delo izvršnega odbora osrednjega odbora ZK Slovenije je kritizirala tudi Mara Bežter. Zatrjevala je, „da celo člani osrednjega odbora v naši republiki le prav malo vemo o delu izvršnega komiteja. Prav tako bi morali biti po njeni misli „vsi forumi povsem osebni, ne pa anonimni“. Tone Bole je priznaval, da „s takšnimi birokratskimi pojavi kot so spletkarstvo, rivalstvo in karizem“ komunisti „doslej še niso skušali odločno obračunati“.

Vrhovne partijske forume je pred napadi branil Marko Bulc. Na njegov predlog so bili določeni člani za preosnovo ZK Slovenije. Prav tako naslednji slovenski člani osrednjega odbora ZK Jugoslavije: Edvard Kardelj, Boris Kraigher, Miha Marinko, Lidija Šentjura, Viktor Avbelj in Marijan Orožen. Zaradi izvršni odbor osrednjega odbora ZKJ so pa bili določeni: Stane Kavčič, Mitja Ribičič ter Roman Albreht.

Peta pevsko-glasbena prireditev v San Martinu

V nedeljo 16. oktobra t. l. nas je Slovenski dom v San Martinu povabil na svoj peti koncertni nastop, ki ga je posvetil slovenskim materam. Poslušavci so dvorano kolegija Sagrado Corazón prav lepo zasedli. Nastopilo je okrog 130 ljudi, po večini vsi iz sanmartinskega okolišja; med poslušavci je bilo pa dosti ljudi tudi iz drugih krajev, kar dokazuje, da imajo sanmartinski glasbeni nastopi že sloves čez domače plotove. Ta sloves mladi (in tudi starejši) pevci in svirali vsekakor zaslužijo. Dasi je bil spored podoben svojim štirim prednikom, je bilo na tej zadnji predstavi vendar marsikaj novega in prav to novo je posebne pohvale vredno. In to novo so prinesli na spored zlasti vodje glasbenega življenja gg. Pavšer, Jenko in Klemenčič, ki so jim poklonili poslušavci lepe šopke, katere so res zaslužili.

Prva točka so bile tri pesmi Gerbiča, Mava in Jobsta, ki jih je zapel mladinski zbor (56 grl) pod vodstvom g. Borisa Pavšerja. Odpadlo je nekaj pevčkov, zato pa so nastopile nekatere že zrelejšje pevke in tako je g. pevovodja lahko dobro naučil malo zahtevnejše skladbe. — Sledile so štiri točke instrumentalne glasbe najmlajših, od katerih smo poprej slišali menda samo eno. Takoj prva klavirska točka Lučke Marinčkove. Kuhalaurov Rondo, je izredno vžgal. Še majhna Lučka je izreden talent in slišali smo, da ni samo za klavir tako nadarjena, ampak tudi za druge stvari, tako da si letos še ne upamo trdit, da je to nov čudežni otrok, a vsekakor pričakujemo od nje še precej. Tudi ostali trije, Sonja Marinček in Anica Jenko sta na klavirju lepo odigrali Schumana in Ivanovičja, Emil

Sever pa na violini Mozarta in Vivaldija, pri čemer ga je spremljala Ančka Pavlovičeva. — Janeza Hafnerja moram z bratom Petrom in Ano Marijo Klanjšek prištevati že v višjo stopnjo, saj se učijo klavir že pet ali šest let in jih je šteti med odraslejoče in odrasle mladce in mladenke. Janez Hafner je tokrat z že odraslo roko zaigral Waldteuflov valček in Pavčičevega Slepca, zelo disciplinirano in sigurno. Nastopil je v I. delu pod vodstvom g. Viktorja Jenka končno zbor osem harmonikašev iz San Martina in Carapachaya s po eno skladbo Parme, Petrieja, de Diosa, Leharja in Fučika. Tudi pri zboru harmonikarjev lahko ugotovimo, da je odigral z vso pozornostjo tokrat že zahtevnejše skladbe.

V začetku drugega dela je najprej nastopil še znani mladinski orkester, ki ga je ustvaril in ga ves čas vodi g. Pavšer. Številčno je šibkejši kot smo ga videli doslej, kajti mnogo jih je odšlo, ker so z tovrstne nastope že preveliki. Pod vodstvom svojega dirigenta so odigrali in to res z vso pazljivostjo Angelček, varuh moj; Händlov menuet in Aldorfovo koračnico. — Nastopila je A. M. Klanjščekova s skladbo J. Straussa z vso že prej omenjeno mladostno močjo, nakar je Jože Novak ob spremljavi g. Viktorja Jenka zaigral z vso pozornostjo in vigranostjo skladbi Transtateurja in priredbo narodnih svojega učitelja. — Peter Hafner je z mnogim elanom odigral na klavirju Steibeltov Rondo in Ramirezovo skladbo. Živahno je zapel vokalni oktet krožka SDO iz San Martina pod vodstvom g. Borisa Pavšerja po eno Ipavčevo in Volaričevo skladbo, zadnjo kar po besedilu pomembno za ženski zbor, kar je

tudi vzbudilo mnogo pritrdjevanja. Nastop gospodičen je bil lep uvod v res koncertni končni del nastopa, v katerem je najprej ob klavirski spremljavi gđ. Marjete Smersujev zapel g. Vinko Klemenčič Pavčičev Goreči ogenj, nato v nemščini Griegov Ljubim te in v francoščini Gounodovo Molitev Valentina iz opere Faust. Kot smo že lani pohvalno omenili Klemenčičevo opustitev nazalnosti, tako moramo letos znova ugotavljati opuščanje vseh pripomočkov, ki jih priuči pevcu konvencionalna šola, in je iz grla g. Klemenčiča zvenela res le umetniška pesem, katero je enakovredno spremljala gđ. Smersujeva. — V zadnji točki šestih pesmi, ki jih je zapel Slovenski pevski zbor iz San Martina pod dirigentom g. Vinkom Klemenčičem, moramo znova pohvaliti izbor pesmi, ki niso preračunane na efekt in niso popularne, a sta jim poleg odličnega zborovega petja dala poudarek še solo—vložka, katere sta vzorno zapela g. Marija Marinček in g. Viktor Jenko. Le radi popolnosti poročila navajamo še avtorje pesmi: Jereb, Tomec, Simonitti, Ipavec, Venturini in Kramolc.

Če je v svojem pozdravnem nagovoru g. Rudolf Smersu prošil za oprosteno, če se mladina ne drži povsem tega, kar se v petju in glasbi nauči, smo vendar odhajali od prireditve z zavestjo, da se pojavljajo vedno novi talenti, da se tudi v muziki razvijajo otroci in krepke mladenke in mladeniči in da je vodjem pevskih in glasbenih zborov mogoče segati po zahtevnejših skladbah, pustivši ljudsko petje za bolj vsakdanjo uporabo. Ugotoviti pa moramo, da najmodernejša glasba v San Martinu nima prave domovinske pravice.

M. Marolt

Novice iz Slovenije

Umirajoča vas na prevalu. Pod tem naslovom je v ljubljanskem Delu sedanja žalostna slika slovenskega podeželja prikazana z naslednjimi ugotovitvami:

Vas Hrašče s trinštiridesetimi hišami umira. Dve veliki kmetiji po 20 hektarov sta že opuščeni, tri nekoliko manjše pa so na robu propada. Na desetih manjših kmetijah kmetujejo sedemdesetletniki brez naslednikov. Svoječas so tod okrog pasli 70 krav, zdaj pa ne muli trave več kot 15 gobcev. Domačije razpadajo.

„Mladi ne ostanejo na vasi,“ pripoveduje najmlajši gospodar na vasi, petdesetletni Ivan Knafelc. „Naša vas je na vražem prevalu. Tu se vreme tako obrača, da pridejo vsa dela na kup: žetev, košnja, pletev in setev. Kosiš na roko, spravljáš na roko — ubiješ se. Kdo se bo tako ubadal z zemljo?“

Potem je prišel na dan s svojo „spomenico“:

„Edina rešitev, da bi oživila naša polja je, da tistim, ki ostanejo na zemlji, zagotovimo znosno življenje. Ukiniti je treba carine na kmečke stroje; omogočiti kredite na deset let; zadržati naj bo v strokovno pomoč kmetu — ne pa odkupno podjetje. Če bo to in socialno zavarovanje urejeno, bo še kdo ostal na vasi, drugače ne.“

Hrašče so SOS, kateremu je treba prisluniti. Še veliko je takih vasi na Postojnskem. Občinski uradniki v Postojni, ki so izdelali za skupščino analizo dela občinske uprave kar na sedemdesetih straneh, niso sposobni napraviti

temeljite analize umirajočih vasi. S to ugotovitvijo se je strinjal tudi predsednik občine.

„V najkrajšem času bo skupščina res morala vzeti na rešeto probleme zasebnega kmetijstva,“ je povedal.

V Ljubljani so se letošnje XIV poletne igre začele s slovenskimi baletnimi deli: M. Lipovšek — Festival, V. Ukmar — Godec in Z. Ciglič — Obrežje plesalk.

Umrla so. V Ljubljani: Marta Puštišek, učiteljica, Ivana Jankovič roj. Božnar, Helena Vidic, frizerka, Albin Rakoč, upok., Boris Jaklič, prog. delavec, Viktor Senk, mizar, Jerica Riha roj. Oven, Franc Ježekovič, upok., ing. Živko Šumer, Anica Jež roj. Šček, Katarina Mužič roj. Bitežnik, Maks Paternoster, Jernej Šubic, Ivan Železnik, Anton Jerinc in Alojz Belcjan v Podgorju, Alojzija Brolih roj. Kušar v Vnanjih gorah, Alojz Mlekuž na Bledu, Stane Dornik in Jože Izlaker v Zagorju, Jože Jakop, zidarski delovodja v Večah, Elizabeta Fidler v Hrastniku, Janez Vavpetič, upok. v Radomljah, Vekoslav Špindler, novinar v p. v Mariboru, Ivan Korjimek, ključavničar v Trbovljah, Matej Škrjanc, upok. v Dobni, Danica Zebal na Jezerskem, France Lovšin, mesar v Ribnici, Terezija Pangre roj. Ponikvar na Golem, Jožef Zevnik v Križu, Franciška Tepina roj. Arh na Jesenicah, Janko Kovačič, gradbeni tehnik v p. v Pivki, Jože Savinšek, strojevodja v p. v Blejski dobri, Pavla Švab v Koroški Beli in Franjo Trkmič v Celju.

SLOVENC V ARGENTINI

BUENOS AIRES

OBČNI ZBOR ZED. SLOVENIJE

je bil v nedeljo, 23. oktobra. Na njem je bil izvoljen novi odbor z dosedanjim predsednikom Božidarjem Finkom na čelu. Poročilo prihodnjic.

Molitve za rajne

V torek, 1. novembra:

V Slovenski hiši: Ob 18.30 trije deli sv. rožnega venca, sv. maša in nato pred spomenikom junakov molitve „Reši be“

Na Chacariti ob 16 sv. maša v cerkvi sv. Neže, Avalos 250 (na Paternalu), nato okrog 17 molitve pred jugoslovanskim grobnico.

V Ramos Mejii z župni cerkvi ob 16 cerkveno opravilo, govor prelata Novaka in molitve za rajne.

Osebnosti

Družinska sreča. V družini Franca Tomaževiča in njegove žene ge. Marije roj. Prelog se je 4. oktobra rodil sin, ki je pri krstu dobil ime Andrej. Krstitelj je bil g. Janko Mernik; botra pa Lovro Tomaževič in gđ. Irena Prelog. — Družino Antona Škraba in njegove žene ge. Pavle roj. Kovač je razveselil sin. Na ime Daniel ga je krstil g. Janko Mernik.

Pismo iz Mendoze

Nekaj kronike

Na Mali šmaren, ko ima praznik tudi provinca Mendoza in z največjimi slovesnostmi časte Virgen de Cuyo — Kužansko Devico kot „generalico argentinske vojske, je slovenski pevski zbor pel pri slovesni maši škofa msgr. Butelerja v frančiškanski baziliki ob navzočnosti članov province. vlade in visokih vojaških osebnosti.

V nedeljo, 18. septembra, je Društvo Slovencev imelo „starinski dan“. Letos so se z njimi prišli pometit rojaki iz San Luisa. Bil je lep prijateljski dan.

Pevski zbor je pel tudi pri goročni maši, med katero je lazaris g. Ivan Jeretina podelil 3. oktobra zakrament sv. zakona arhitektu Božidarju Bajuku ml. in profesorici gđ. Cvetki Grntalovi.

V soboto, 8. oktobra, je imela slovenska mladina celodnevno romanje k Sv. Rozi, kjer je župnik slovenski rojak g. Ivan Tomažič. Izbrala si ga je namesto vsakoletnega sobotnega zborovanja za svoje mladinske dneve. Iz Mendoze se je v spremstvu msgr. Oreharja, krajevne dušnega pastirja g. J. Horna in novomašnika Andreja Zarnika odpeljala s kamionom. Sredi ravnine so vsi izstopili in začeli romanje. K Sv. Rozi so prišli zvečer okoli šeste ure ter imeli nato večerno mašo.

Nova maša g. Andreja Zarnika

V nedeljo, 9. oktobra, smo mendoški Slovenci doživeli enega svojih najlepših

dni, odkar živimo v Mendozi. Dogodek je bil zares tako pomemben, da je zajel vso našo skupino kot eno samo veliko družino. Največji podobni praznik smo pač doživeli pred leti ob obisku pokojnega našega begunskega nadpastirja škofa Gregorija; nekaj sličnega je bil tudi obisk tukajšnjega nadškofa sredi med nami, ko je prišel blagoslovljat naš Slovenski dom.

Zdaj pa smo proslavljali mašniško posvečenje prvega slovenskega božjega služabnika, ki je od svojih detinskih let rasel med našo deco v Mendozi in z nami delil usodo izseljeniškega življenja: g. Andreja Zarnika. Zato je bilo prav razumljivo, da so priprave razgibale vse naše vrste.

Po 9. smo se pričeli zjutraj zbirati pred kapelo ss. mercedark. Vhod so krasili ovenčani mlaji. Mnogo prijateljev in ožjih gorenjskih rojakov slavljenceve družine je prihitelo iz Buenos Airesa. Ob slovesnem vходу je zbor pozdravil novomašnika s tradicionalnim „Novi mašnik, bod' pozdravljen“, nakar je takoj pričela slovesna, meta, koncelebrirana maša, ki sta jo z novomašnikom darovala msgr. Orehar in dušni pastir g. Horn. Zbor je prepeval Tomčevo slovensko mašo v čast sv. Jožefa. V slavnostni pridigi je msgr. Orehar orisal podobno božjega služabnika in ga prikazal v vseh njegovih oblikah ter sodobnih nalogah ter dolžnostih duhovniškega poslanstva.

Po končanih mašnih slovesnostih se

ljen 8 m visok križ sredi vihrajočih zastav. Med argentinskimi je bila tudi slovenska.

Marijo Dobro poti so iz stolnice prinesle na trg do vojaške lafete štiri slovenska dekleta v narodnih nošah. V lepem sprejemu je nato Marijo spremljala na igrišče številna množica ljudi in predstavnikov oblasti. V njem je bilo tudi 12 slovenskih narodnih noš s slovensko zastavo. Narodne noše drugih izseljenških narodnosti so Marijo pričakovale ob vходу na igrišče. Vso pot po tleh je imela Marija častno spremstvo 30 San Martinovih grenadirjev.

Ob prihodu Marije na športno igrišče je godba vojaškega letalstva zaigrala v pozdrav koračnico, nato pa državno himno. Slavnostna govora sta imela moronski župan Alberto Romero Onetto ter škof msgr. Miguel Raspanti.

Po končani slovesnosti so Marijo znova prepeljali v stolnico. Z vojaške lafete do oltarja so jo zopet nosila štiri slovenska dekleta v narodnih nošah.

V stolnici je bila za zaključek pontifikalna sv. maša škofa msgr. Raspanija.

SLOVENSKA VAS

XIV Mladinski dan

Mladinski dan je tista vsakoletna prireditev, na kateri se pokažejo uspehi večmesečnega truda in vztrajnega dela. Mladina hoče, vsaj na ta dan, biti sređišče pozornosti. 14. mladinski dan krožka SDO in odseka SFZ iz Slovenske vasi je bil ponovno potrđilo o delavnosti tega okraja. Ne samo po številu navzočih, temveč predvsem po bogatem in pestrem programu. Napovedan je bil za 2. oktobra. Ta dan se je najprej darovala sv. maša po namenu mladine. G. Franc Sodja je v nagovoru obravnaval problem mladine. Po maši je bil skupni zvezni sestanek mladinskih organizacij. Zaradi slabega vremena je bil družabni

SLOVENC I POSVETU

FRANCIJA

Slovenska romanja v Lurdu

V Lurdu je bilo leto več slovenskih romanj tako iz Slovenije, kakor iz izseljenstva v Evropi. Poleg okrog 15 manjših skupin (do 50 oseb), ki so prišle z avtobusi je bilo v juniju slovensko romanje, ki je šlo nad 300 oseb; 200 iz Ljubljane, 100 pa iz Pariza in severne Francije.

V septembru (od 16. do 20.) je prišla iz Ljubljane skupina pod vodstvom p. Hilarija, iz Maribora pa pod vodstvom dekana Močilnika. Vsega skupaj okrog 250. V petek, 16. septembra, so Slovenci prevzeli procesijo sv. Rešnjega Telesa, katerega je nosil ob asistenci patra Hilarija in dekana Močilnika g. Ignacij Čretnik, in prav tako petje pri večerni procesiji z lučkami. Vsak dan so imeli koncelebrirano mašo, v nedeljo, 18. septembra, pred vo-

del v dvorani. Telovadni nastopi pa so bili prestavljeni.

V nedeljo 16. oktobra pa smo se znova zbrali, da vidimo program, ki so nam ga pripravili Lanuščani. Prišel se je z nagovorom krajevnega predsednika SFZ Cirila Jana, ki je poudarjal predvsem delo opravljeno v teku 14 let, pod geslom: „Bogu otroci, domovini sinovi, nikomur hlapi“. Za njim je vse navzoče pozdravil zvezni predsednik Jernej Dobovšek. Sledili so nastopi in sicer v sledečem redu: najprej naraščajniki, katere je vodil g. Jože Čampa; nato naraščajnice pod vodstvom Marice Urbanja; Franci Sušnik je vodil nastop mladcev, Marica Sušnik pa vajo mladenk. Mladenke so nastopile tudi s plesno vajo pod vodstvom Adriane Mažgon. Program se je zaključil z nastopom deklet, katere je vodila Marjana Hribar, in fantov pod vodstvom Tineta Vivoda. Navzoči so mladino nagradili z navdušenim odobravanjem. Sledil je družabni del ob dobri postrežbi in glasbi.

Lanuški mladini izrekamo priznanje, in ji želimo tudi v bodoče še mnogo uspehov v njenem delu.

Slovenska vas pripravlja svoje čisto slovensko „žegnanje“ kot vsako leto na predzadnjo pobinkočno nedeljo — letos dne 13. novembra s celodnevним programom. Letošnja obletnica blagoslovitve cerkve Marije Kraljice sveta bo združena s proslavo desetletnice vikarije in rednega slovenskega dušnega pastirstva v Slovenski vasi. Vsi rojaki vljudo vabljani — zlasti iz središč Vel. Buenos Airesa, da bo mogla biti obletnica prav tako slovenska kakor je bila blagoslovitev sama! Rezervirajte si torej nedeljo, 13. novembra, za obisk Slovenske vasi, kjer se dopoldne zberemo v cerkvi pri Mariji Kraljici, popoldne pa na proslavi in pri prosti zabavi. — Tudi za opoldansko okrepčilo bo poskrbljeno.

tlino. Petje slovenskih romarjev in njihove narodne noše so povsod vzbujale pozornost. Romarji iz Ljubljane (200 oseb) so po Lurdu obiskali še Pariz in Versailles. Pred odhodom so imeli koncelebrirano mašo v kapeli Čudodelne svetinje.

Za mesec oktober sta najavljeni še dve skupini slovenskih romarjev po 50 oseb.

IRM

V cerkvi Marijinega imena v Rimu, ki jo že več let oskrbuje g. Anton Iskra, so imeli 18. septembra lepo slovesnost. Upravitelj te lepe rimske cerkve g. Iskra je namreč praznoval svoj srebrnomašniški jubilej. Pri njegovi srebrni maši so se v cerkvi zbrali vsi zakonci, katerim je srebrnomašnik podelil zakrament sv. zakona v svoji cerkvi. Med njimi in njihovim dušnim pastirjem je

novomašniku so otroci zapeli pet naših domačih pesmic.

Sledil je pozdrav predsednika Društva Slovencev v Mendozi ing. agr. Marka Bajuka, ki je pozdravu na novomašnika in čestitkam staršem dodal še želje, da bi slavljencev po možji milosti dejansko bil vzor duhovnika, kot ga označujejo očete cerkvenega koncila, in bi po sv. Pavlu „postal vsem vse“.

V imenu fantov in deklet je novomašniku spregovoril Jure Bajuk.

Sledilo je nepričakovano presenečenje za novomašnika in njegove domače. Ob zvočnikih so s traku poslušali družinske življenjske spomine vse od rojstva našega novomašnika tam pod Grin-tovcem, mimo bega v tujino ter skozi izseljeniška leta v Mendozi tja do njegovega posvečenja in prve nove maše v njegovi rojstni fari v Komendi. Besedilo je spremljala primerna glasba, glavne dogodke pa so ponazorili diapozitivi.

V zadnjem delu je pevski zbor zapel še 9 naših veselih in poskočnih pesmi, nekaj iz ožje novomašnikove domovine.

Očividno veselo prevzet in ganjen se je naš g. Andrej za sklep še enkrat iskreno zahvalil za vse lepo in dobro, kar je ta dan doživel s svojimi srečnimi starši sredi med nami, kjer se pač — počuti doma. Nato pa nas je vse povabil na obsežno igrišče, kjer so nas številne goste pričakovale okusno okrašene in bogato obložene mize. Lahko rečemo, da so bili navzoči vsi mendoški Slovenci. Bilo je do poznih večernih ur obilo zabave in veselja, kramljanja in družabnosti.

Vsak teden ena

NAPREJ, ZASTAVA SLAVE,

na boj, junaška kri,
za blagor očetnjave,
naj puška govori!

Z orožjem in desnico
nesimo vragu grom,
zapisat v kri pravico,
ki terja jo naš dom.

Draga mati je prosila,
roke okol vrata vila,
plakala je moja mila:
Tu ostani, ljubi moj!

Z Bogom, mati, ljuba, zdrava!
Mati mi je očetnjava,
ljuba moja čast in slava,
hajdmo, hajdmo zanj v boj!

Proslava narodnega praznika in narodne zastave

Proslavi narodnega praznika in dneva slovenske zastave bomo imeli letos v soboto, 29. oktobra v Slovenski hiši in v soboto, 5. novembra, v Slovenskem domu v San Martinu.

K proslavi 29. oktobra v Slovenski hiši so vabljani vsi odborniki organizacij, domov in ustanov, slovenski dušni pastirji, vzgojitelji mladine, predavatelji v naših organizacijah in kulturni ustvarjalci.

Spored je naslednji:

ob 19: sv. maša v kapeli za vse tiste naše prednike in vodilne može, ki so delali in se žrtvovali za svobodo slovenskega naroda. Sv. mašo bo daroval msgr. Anton Orehar.

ob 20 v dvorani Slovenske hiše proslava: Uvodne misli — Miloš Stare, tajnik NO; beseda mladine ob slovenskem narodnem prazniku in dnevu slovenske zastave — Jože Žakelj, predsednik SKAD; slavnostni govor ob proglasitvi dneva slovenske zastave — univ. prof. dr. Tine Debeljak; deklaracija o slovenski zastavi — Jeremija Kalin v izvedbi Slovenskega gledališča. Narodna himna.

ob 20.45: slavnostna večerja.

vedno lepo razmerje, ker je g. Iskra z njim v stalni zvezi ter vedno spremlja njihovo življensko pot.

OBVESTILA

Sobota, 29. oktobra:

Skupna proslava narodnega praznika odbornikov vseh organizacij, ustanov in domov, vzgojiteljev svet. mladine in predavateljev v naših organizacijah v Slovenski hiši.

Nedelja, 30. oktobra:

Proslava praznika Kristusa Kralja v Slovenski hiši ob 16.

Sestanek mater naraščajnic po slov. maši v Našem domu v San Justu.

Ateneo v Don Boscu, Ramos Mejia, 10-letnica prvega tabora protikomunističnih borcev Tabor ob 10.30.

SDO Berazategui sestanek ob 15 v domu.

Ponedeljek, 31. oktobra:

V Slovenski hiši ponovitev predstave Tri modrosti starega Wanga ob 19.30

Torek, 1. novembra:

Na Pristavi ob 14. do 16. generalka naraščajnic za nastop na Mlad. dnev.

Sobota, 5. novembra:

V slovenskem domu v San Martinu ob 20.30 vsenarodna proslava narodnega praznika 29. oktobra in dneva slovenske zastave. Svečana akademija. Med drugim je na sporedu uprizoritev Prešernove Lepe Vide.

XIII. kulturni večer SKA ob 7 pri Bullrichu, Sarandi 41. Predaval bo msgr. Anton Orehar o Cerkvi v modernem svetu (shema XIII).

V Slovenski vasi v domu martinovane ob 19. Obljubljeno sodelovanje Pepe Dinamita.

Nedelja, 6. novembra:

Na Pristavi v Castelarju 14. mladinski dan.

Sobota, 12. novembra:

V Slovenski hiši ob 19 sestanek članov SKADA s predavanjem g. dr. Mirka Gogale o Veri in znanosti, 3. del.

V Slomškovem domu ob 20 prosvetni večer pod naslovom „Hodil po zemlji sem naš“. Predaval bo g. prof. Božo Bajuk iz Mendoze. Barvne slike bo spremljala slovenska pesem.

V Slovenskem domu v San Martinu martinovanje s sodelovanjem orkestra Planika-Edelweiss.

Nedelja, 13. novembra:

Občni zbor Slomškovega doma ob 10 dopoldne.

S D O

S F Z

14. MLADINSKI DAN

6. NOVEMBRA NA PRISTAVI

Sporočila:

- 8.30 tekmovalje v odbojki za pokal BOŽO-TOMAŽ
- 12. — sveta maša
- 15. — dviganje zastav
- pozdrav predsednika SFZ in predsednice SDO
- delitev pokalov športnih dni
- nastopi: naraščajnice, dekleta, fantje
- zadnja tekma odbojke za pokal BOŽO-TOMAŽ

Na tej prireditvi sodeluje vsa slovenska mladina iz Buenos Airesa

Vsi ste iskreno vabljeni!

Borci in prijatelji!

V nedeljo, dne 30. oktobra 1966 bomo praznovali

DESETLETNICO USTANOVITVE DRUŠTVA in PRVEGA TABORA

v Ateneo Don Bosco, Ramos Mejia.

Slavnostno zborovanje bomo začeli s sv. mašo ob 10,30

Borci, ta dan naj bo naš praznik.
Pričakujemo Vas s svojimi družinami.
Po proslavi skupen asado.

Starčinstvo DSPB Tabor

ČE HRANITE DENAR DOMA, JE V NEVARNOSTI PRED TATOVIL,
DA VAM GA UKRADEJO. NALOŽITE GA RAJŠI V SLOVENSKE
HRANILNICE, z. z. o. z., BME. MITRE 97 — RAMOS MEJIA — T. E.
658-6574. URADNE URE OB SOBOTAH OD 16—20. URE IN OB
TORKIH OD 16—20. URE

Slovenske hranilnice pripravljajo izda-
je novega slovenskega telefonskega
imena. Vse rojake, ki imajo telefon-
sko številko, prosimo, da nam jih javi-
je do 15. novembra 1966 osebno v naši
pisarni, Bartolomé Mitre 97, Ramos
Mejia, v uradnih urah ob sobotah od
16—20 in ob torkih ob 18 do 20 ali
po T.E.: 658-6574.

Europaket

25 de Mayo 340, of. 300
T. E. 31-1605pošilja v domovino pakete z blagom,
živili in tudi denarUradne ure od 10 do 13 in
od 15 do 17.SLOVENSKO GLEDALIŠČE
V BUENOS AIRESU
ponovi na željo mnogih

TRI MODROSTI STAREGA WANGA

v ponedeljek 31. oktobra ob 19,30.

Režija: Maks Borštnik

Scena: Frido Beznik

DVORANA SLOVENSKE HIŠE

VELIKE OLAJŠAVE ZA PRIDO- BITEV ARGENTINSKEGA DRŽAVLJANSTVA

Simon Rajer

uradni prevajalec

Uruguay 743, 5. nadst., pla. 500

9-12 15-18

Pravljice tudi na plečah
in diapozitivih

Dr. FRANC KNAVS

ODVETNIK

Lavalle 1234, p. 12, of. 2, Capital

T. E. 35-2371

Uradne ure 17-23

Na telefonu tudi dopoldne (10-12)

MLADINSKA KNJIŽNICA

prosi za rabljeno

OMARO

Sporočiti na Ramón Falcón 4158

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Mito Stare

Redactor: José Krenelj

Redacción y Administración:

Ramón Falcón 4158, Buenos Aires

T. E. 66-9503

Argentina

FRANQUIO PAGADO

Concesión N° 5775

Concesión N° 3234

TARIFA REDUCIDA

Registro Nacional de la Propiedad

Intellectual No. 910.337

Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1966: za Argentino \$ 1.400.—. Pri pošil-
ljanju po pošti doplačilo \$ 100.—. Za
ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošilja-
nje s letalsko pošto, in 8 dolarjev za
pošiljanje s navadno pošto.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl
Cascante

Escribano Público

Pta. baja, of. 2

Congallo 1642 Buenos Aires

T. E. 35-4337

Velika jubilejna tombola
Našega doma v San Justu

18. decembra 1966

PAKETE KAKOR TUDI DENAR ZA BOŽIČ
najbolje in najceneje pošilja

JADRAN PAK

C. Monte 2049, viš. Rivadavia 6400 (omnibus 132 in Mikro 223 do Carabobo 700)

Uradne ure od 15. do 19. ure: ob sobotah od 10. 12. ure

Pismena naročila na: ZDENKA KALEČAK

Casilla Correo Central 340 — Buenos Aires

ZAHTEVAJTE CENIK!

Zahvala

Ob nenadni smrti našega očeta in starega očeta, gospoda

RUPNIK MATIJE

ki nas je 18. oktobra 1966 nenadoma zapustil v 77. letu starosti, smo
dolžni iskreno zahvalo vsem, ki so nam stali ob strani ob tej težki
uri. V prvi vrsti č. g. Francu Gromu, ki mu je podelil zakrament umi-
rajočih, molil ob njegovi krsti, opravil zanj sv. mašo ter opravil po-
grebne obrede. Nadalje družinam Petkovšek, Zorc, Habjan, Možina,
g. Vidicu ter vsem ostalim, ki so ga prišli kropiti, mu prinesli cvetja
in ga spremili na njegovi zadnji uoti.

Sin Jože,

hčeri Ivanka in Marija z družinami

SLOVENSKI DOM V SAN MARTINU

VABI VSE SLOVENCE IN SLOVENKE BREZ IZJEME NA VELIKO PROSLAVO

slovenskega narodnega praznika in dneva slovenske zastave

PROSLAVA BO V

SOBOTO, 5. NOVEMBRA

ZVEČER OB 20.30 V DOMOVNI DVORANI S SVEČANO AKADEMIJO. NA SPOREDU AKADEMIJE SO
PEVSKE TOČKE SANMARTINSKEGA PEVSKEGA ZBORA, MLADINSKEGA ZBORA IN DEKLIŠKEGA
OKTETA, RECITACIJE, SLAVNOSTNI GOVOR, IZVIRNA VPRIZORITEV PRESERNOVE LEPA VIDE
IN POČASTITEV SLOVENSKE ZASTAVE.

Vstopnine ni; za kritje stroškov se bode pobirali prostovoljni prispevki

Janez Jalen

Trop brez zvincev

Povest

Zunaj se je oglašil težak korak. Ne-
kdo je obstal pred vrati in nerodno
potrkal. „Noter!“ je glasno ukazal go-
zdar. V oblake tobakovega dima je sto-
pol Hribarjev Peter: „Dober dan!“

Vencelj se je začudil: „Ti o volku,
volk iz hoste. Pravkar sem bil mislil
nate. Bog daj, Peter. Kar prisedi in si
ga natlači.“ Vencelj je položil na klop
poln mehur tobaka.

„Pa ste kaj dobre volje danes,“ je
sédél Peter in položil klobuk poleg sebe.

„Sem. Pa prav zavoljo tebe. Kran-
berger se pridruša, da te bo na meh odrli.
Tri sto kosmatih medvedov.“

„Kdo bo koga, se bo od zadaj vi-
delo.“ Peter je vzel čedro iz žepa.

„Kaj? Ti si upaš križati pota c: sar-
skim oblastnikom?“ Hrubečka je nare-
jeno grozeče dvignil porcelanoko visoko
nad glavo.

„Za poštenost domačega dekleta si
upam priti navzkriž s samim hudičem.“
Peter je na rahlo udaril na klop poleg
sebe.

„Pa če bi jaz za kakšno brhko Bo-
hijsko pogledal?“ Vencelj se je zravn-
al in pomežiknil lovcu.

„Vi ste pa že kakor naš in veste,
kaj je prav. Saj le vse preveč dolgo
odlašate.“ Peter si je prižgal tobak.
Skozi dim pa je pozorno opazoval pre-
zgodaj osivelega moža. Ni prezrl, kako
je kakor grenak spomin mračna senca
hušknila čez njegov poraščeni obraz.
Vencelj se je zdajci obrnil proč in to
pot pljunil kar na tla. Kakor mimo-

grede je povedal: „E, Peter, Peter. Po
Frančih in Jerčih in Kristincih rada
glava boli. Le glej, da se kam nerodno
ne zamedeš. Saj si že kdaj slišal večati
zajca v zanki. Rešil bi se rad, pomoči
prosi, na kliče v zmedenosti le svoja
najhuša sovražnika, lisjaka in kuno-
namesto da bi tvegala sunkovit odskok,
odtrgal zadržgo in zbežal daleč proč.“
Vencelj je vstal, se sprehodil in zapel:

Oj le šumi gozd zeleni,
senčni gozd na tujih tleh.

Kakor bi se bil spomnil, da ni sam,
je prenehal sredi kitice, se zasmejal in
spregovoril, preden se je Peter utegnil
začuditi: „Lepe so vaše pesmi.“ V isti
sani je nadaljeval: „Pa kako da mi nisi
nikoli omenil, da žandarju nisi po volji.“

„Mi nič kaj ne diši, priti v grecep
cesarskih ljudi. Preveč trobite vsi v en
rog.“ Peter se je ponorčeval, Vencelj je
pa zares zrastlel:

„Golida bohinska!“

Dovolj je imel Peter opraviti, preden
ga je pogovoril. Za kazen pa je moral
natančno povedati, kako sta se srečala
s Kranbergerjem v Ukancu in na Ovča-
rihi. Hrubečka se je smejal, da se je
ob kolena tolkel: „O, tri sto kosmatih
medvedov pa dve kruljavi lisici, zraven
pa še en osmrtajen dihur.“

Tedaj je zunaj nekaj poplazilo vra-
ta, nagnila se je kljuka in v sobo je
skoraj tebebnil čvrsto zraščeni črn jaz-
bečar. Sam je za sabo tudi zaprl. „Čiti!
škoda, da si zamudil. Še ti bi se kro-

17

hotel,“ je ogovoril Vencelj svojega psa.
Črt je zalajal, kakor bi razumel.

„Dobro imate izučenega,“ je pohva-
lil Peter gozdarjevega ljubljence.
„Tudi tebi preskrbim takega.“

„Najprej bi potreboval puško na zr-
na.“ Peter je bil kar vesel, da je tako
lepo nanesla beseda.

„Komu drugemu pravi, da nisi že
prej hodil na lov.“

„Seveda sem. Kdo pa ni,“ je priznal
Peter.

„Kakšno divjad si pa nazadnje ustre-
lil?“

„Ruševca na Planini na Kraju. Prav
tisto jutro, ko se je rajni Bitenc pone-
srečil. Še nerodno mi je bilo, ko je
Tkalec v Ukancu opazil krvavo liso na
vreči. Pa se nisem hotel izdati.“

„Boštjan naj sam nase pazi. Saj je
dober človek, le včasih ga pičijo muhe.
Pa tebi menda ne bo nagajal, če sta
z Jerco prijatelja.“

„Sva in nisva.“ Peter se je spomnil,
kako naglo in brez besede je odšla zju-
traj Jerca pred cerkvijo od njega. Hru-
bečka je opazil, da mu nekaj ni prav.
Ni maral siliti vanj. Preobrnil je po-
govor: „Tak, imaš še vedno staro oč-
tovo puško? In z njo si nazadnje ustre-
lil škarjence. Sama dobra znamenja.“

„Vi pa tudi vse veste,“ se je za-
čudil lovec.

„Vsega ne. Marsikaj pa. Pa je bolj
prav, če ljudje mislijo, da ne vem.“
Vencelj je prinesel s starodavnega sto-
jala, okrašenega z jedlenim rogovjem
in merjačevimi čekani, dvocvko: „Bi
ti bila tola več?“

„Bitenčeva je.“

„Da, njegova. Vzemi jo. Dal mi boš
zanjo rano, kakor sem jaz plačal Katri.
Saj toliko res ni vredna. A razjezilo

me je, ko je nekdo, ki ima vsega čez
glavo, hotel izvabiti od nesrečne vdove
še dobro orožje pod nič. Pa večkrat se
oglasil. Ti ne bo v kvar.“ Vencelj je
spet segel po debeli knjigi in sedel na-
zaj k peči. Lovčeve zahvale pa kar nič
ni maral slišati.

Na hodniku je Peter postal in slišal,
kako je Vencelj zapel: „Kje domov
muj.“

Vso pot do doma je Peter premišlje-
val življenje bratatega gozdarja. Samo
rahel tuj naglas ga je še izdajal, da
je daleč na severu doma. Vedno se je
delal, da mu je všeč v Bohinju, v resnici
pa se mu je tožilo po domu. Hudo ga
je moralo nekaj prizadeti: „No, saj
Sicer bi tako dober ne bil.“ Petru je bil
Vencelj uganka, ki se je pa začela raz-
vozlati. Tako se je bil lovec zamislil,
da tudi na Bukovem ni stopil v go-
stilo, čeprav se je bil namenil spiti
kozarec vina. Na mostu pri Svetem
Janezu je začudil na roki prve snežinke.
Ozrl se je v nebo. Gore so bile vse
zatlačene z oblaki: „Zapadlo bo.“

Čez noč je sneg pobelil Bohinj.

V Jerki pri Sv. Marjeti je bilo
odzvonilo jutrnje angelovo češčenje. Na
ravnem je ležalo dobro med snega, v
višinah pa ga je bilo nalutelo več. Div-
jad je pokazala vse križem svojo sled.
Zajci so si do stogov razhodili kar
steze. Lisjak je čez polje hodil vravni
črti in se stikoval za hrano na voč ob
vodi. Z jerekarske strani so prešli trije
srnjaki čez pot v ščavnico. V Rudnici
je na gamsu pripeljala že zadnja burja.

Lovci so se zbrali v Kotu pod Babno
goro. Iz Zgornje doline in s Koprivnika
si bili prišli prav vsi. Iz Bistrice pa je
manikal samo Arh. Se je bil čez nogo
nekaj povozil.

Povabilu na skupne bohinske pogo-
ne med Spodnjo in Zgornjo dolino sta
se bila odzvala tudi gospod kanonik,
prejšnji selski župnik, in pa okrajni
glavar iz Radovljice. Že prejšnji dan
pred kosilom sta se bila pripeljala skozi
Sotesko. Bila sta gosta v župnišču
in sta domača dva gospoda, župnika in
kaplana, opoldne pri taroku pošteno
obrala.

Psi so bili vsi oprčeni, ali vsaj po
dva in dva zvezana skupaj. Le jazbečar
Črt, ki je ubogal svojega gospodarja
kar na pogled, je hodil prost naokoli.
Lov je vodil Vencelj. Dolg lovski
rog mu je nihal ob boku. Bistriške go-
njače in pse je gustil na Savskem mo-
stu in naročil Strgarju, kako naj jih
porazdeli. Poklicne lovce in gonjače je
pa podredil škantarjevemu Tomažu.
Ukazal mu je, naj tudi njegovega psa
Črta uvrsti med svojo pasjo tolpo. Ka-
ko naj poganjata, se je pa Vencelj s
Strgarjem in Tomažem že v nedeljo
dogovoril.

Tomaž je odpeljal gonjače, da za-
stavi pogon, lovci so pa odšli po kolo-
vozu v Babno goro. Zadnji je hodil na
gozdarjev ukaz Hribarjev Peter, pa bi
bil dokaj rajši ostal spodaj. Na vrhu
je gozdar ustavil lovsko tovarišijo. Raz-
ložil je potek pogona, razdelil stojišča
in zahteval, naj se vsak strogo ravnja
po njegovih navodilih: „Če morebiti ko-
mu ni pravsem prav,“ je končal Hru-
bečka, „naj pomisli, da imajo sem pre-
svitli cesar zjutraj ob pričetku lova
svoemu osebnemu lovcu, ki je za ves
potek in uspeh lova odgovoren, kakor
danes jaz, navado reči: „Heute sind Sie
Kaiser! Dnes ste vi cesar.“ je presta-
vil Vencelj za tisto, ki niso razumeli
nemško, kar ko sam tudi na slovensko.
(Nadaljevanje prihodnjč)